

0-800-500-3350

**Національна
«гаряча лінія» з питань
запобігання насильству
та захисту прав дітей**

**Твоя
безпека!**

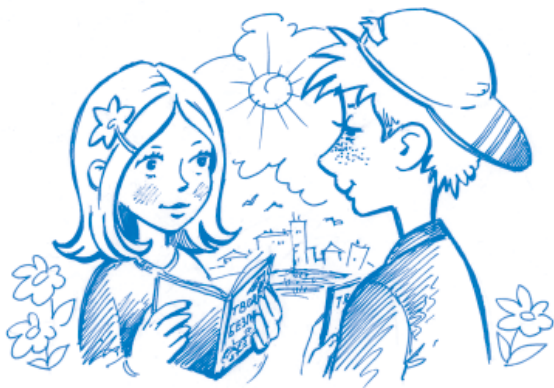
**У разі необхідності звертайся
до національної «гарячої лінії»
з питань запобігання насильству
та захисту прав дітей
за телефоном**

0-800-500-3350

(всі дзвінки в межах України безкоштовні)

0-800-500-3350
**Національна
«гаряча лінія» з питань
запобігання насильству
та захисту прав дітей**

ТВОЯ БЕЗПЕКА

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів ОБСЄ в Україні

Опубліковано Координатором проектів ОБСЄ в Україні
Україна, 01034, Київ,
вул. Стрілецька, 16
www.osce.org/ukraine

Усі права захищені. Зміст цієї публікації може безкоштовно копіюватися та використовуватися для освітніх і інших некомерційних цілей за умови посилання на джерело інформації.

ОБСЄ, інститути ОБСЄ та Координатор проектів ОБСЄ в Україні не несуть відповідальності за зміст та погляди, висловлені експертами або організаціями в цьому матеріалі.

© ОБСЄ, 2009

Юний друже!

Ця книжка зроблена спеціально для тебе. Ти вже звик, що батьки, вчителі, старші знайомі завжди вказують: вчиняй так, цього не роби, поведься чемно та ін. Ти вже звик до цього й часто пропускаєш ті слова поза вухами – мовляв, сам дорослий (незалежно від віку), сам розумний.

А сьогодні сучасна людина живе у складному світі. Світі, який постійно змінюється та потребує від людини великих знань, умінь та досвіду. Щохвилини

в країні, місті, районі трапляються неприємні, часто трагічні події, які забирють здоров'я та життя людей. Дуже часто страждають більш невідготовлені до життя, довірливі, наївні, недосвідчені або дуже самовпевнені діти.

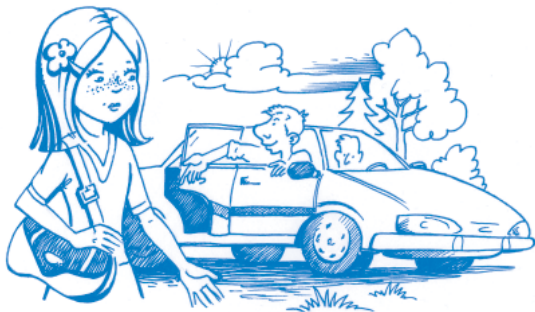
Використовуючи ці якості, злочинці скоюють шахрайства, квартирні крадіжки, зґвалтування та інші злочини.

Юний друже, ми не вказуємо тобі. Радимо, як діяти в різних життєвих ситуаціях. Прочитай цю книжку, не відкладай, як щось зайве. Рішення приймати лише тобі. Від цього, у першу чергу, залежить твоя особиста безпека.

Загальні поради як уберегтися від злочинів

- ▶ Не сідай до незнайомих в автомобіль покататися, навіть якщо дуже хочеться або ти запізнюєшся.

- ▶ Якщо незнайомі люди запросили тебе послухати музику, подивитися відеофільми, погратися із собакою (може бути й будь-який інший привід), – не поспішай погоджуватися, перед тим обов'язково порадься з батьками або вчителями.

- ▶ Не можна заходити до ліфту наодинці з незнайомою особою.

- ▶ Не треба на вулиці розмовляти з п'яними, навіть знайомими людьми, оскільки нетверезий чоловік дуже змінюється, його вчинки можуть бути непередбачуваними та жорсткими.
- ▶ Якщо у дворі або біля школи хлопчики вимагають гроші, намагайся за-

певнити їх, що грошей у тебе немає та повідомити про це вчителів, батьків та міліцію.

- ▶ Не бери із собою великої суми грошей. Однак, якщо випадково такі гроші опинилися в кишені, нікому не розповідай про це.

- ▶ Якщо відчуваєш, що тебе переслідують, зайти до найближчого магазину, іншої установи або попроси дорослого перехожого довести тебе додому.

Крім цього, необхідно пам'ятати, що все нове, незнайоме приховує в собі небезпеку. Незнайомі предмети – пакети, банки, пляшки у жодному разі не можна відкривати, нюхати, збирати, кидати в полум'я. У них можуть бути отруйні речовини (рідина, порошок або газ), які можуть призвести до тяжких отруєнь, вибухів.

Квартирні крадіжки

Якщо ти опинився вдома без батьків, нікому чужому або малознайомому не відчиняй двері.

На питання чужих людей, чи є тато, мама, краще відповісти, що батьки зараз відпочивають удома.

На телефонні дзвінки із запитаннями, чи є та коли повернуться батьки з роботи, потрібно відповідати, що вони зайня-

0-800-500-335

ті, та запитати, кому та куди їм потрібно зателефонувати.

Не запрошуй додому малознайомих хлопчиків та дівчаток під жодним приводом.

Не вихваляйся перед оточуючими про те, які є у вашій квартирі дорогі речі.

Дуже правильно роблять хлопчики та дівчатка, які знайомлять батьків зі своїми друзями та товаришами.

Не лякайся, якщо, знаходячись удома, почуєш, що хтось намагається відчини-

ти вхідні двері, а голосно спитай: – «Хто там?». Якщо двері продовжують відчинятися чужі люди – буде правильним зателефонувати «102» та викликати міліцію, точно вказавши адресу, після чого з балкону або з вікна покликати сусідів або оточуючих на допомогу.

Виходячи з дому, не забувай зачиняти балкон та вікна, особливо, якщо мешкаєш на нижніх поверхах.

Не залишай у дверях записок – це привертає увагу сторонніх.

Будь уважним із ключами від квартири – не губи, не залишай під килимком, у поштовій скриньці та в інших місцях.

У випадку, якщо ти загубив ключі або не пам'ятаєш де їх залишив, необхідно одразу повідомити батьків та замінити замки у дверях.

Якщо ти прийшов додому та виявив відчиненими (або зламаними) вхідні двері, рекомендуємо:

національна «гаряча лінія» із питань
запобігання насильству та захисту прав дітей

- ▶ не заходити у квартиру;
- ▶ звернутися за допомогою до сусідів;
- ▶ терміново викликати міліцію за телефоном «102» (або попросити зробити це сусідів) або використати для цього кнопку «виклик диспетчера» у кабіні ліфта.

0-800-500-335

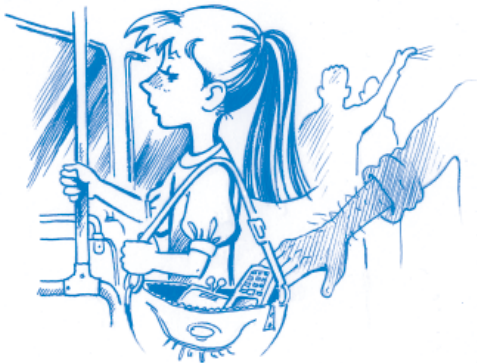
Кишенькові крадіжки

Будь особливо уважним під час поїз-
док у переповненому транспорті, мага-
зинах, на ринках.

Не носи гаманець, мобільний теле-
фон та цінні речі в сумках, кишенях паль-
та, піджаків, брюк.

Не клади гаманець, мобільний теле-
фон у розкриту сумку поверх продуктів.

Також не варто носити мобільний те-
лефон на шиї.

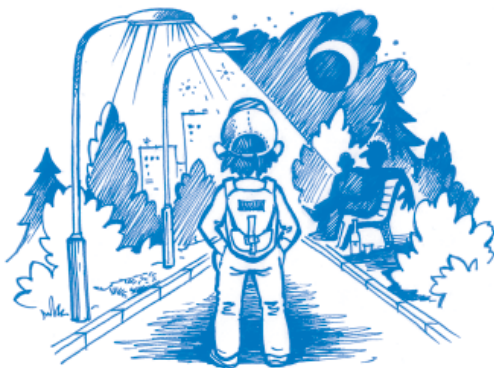

Тримай сумку якомога ближче до себе, не перекидай її за спину.

У разі виявлення пропажі гаманця, мобільного телефону та цінних речей обов'язково треба повідомити про це батьків або родичів та міліцію.

Пограбування

Якщо ти повертаєшся додому у вечірній час, попроси батьків, родичів чи знайомих зустріти тебе на зупинці транспорту чи біля будинку.

У разі, якщо тебе не можуть зустріти та ти йдеш додому сам, уникай безлюдних, неосвітлених місць. Краще ходити там, де більше транспорту та перехожих.

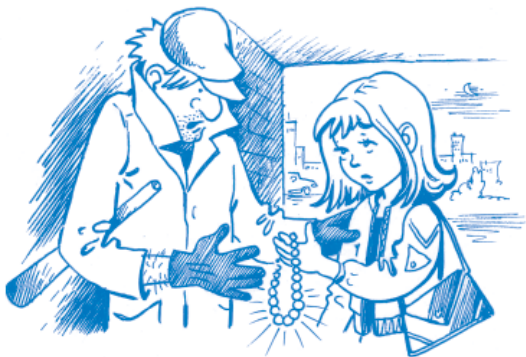
Уникай випадкових знайомств.

Не одягай дорогих прикрас, щоб не привертати до себе уваги. Ідучи по вулиці в пізній час, краще зняти їх із себе.

Якщо на тебе напали, голосно клич на допомогу.

Якщо тебе застали зненацька, не намагайся чинити опір нападнику(кам), віддай усе, що вимагають. При цьому все-таки спробуй запам'ятати прикмети злочинця(ців).

Коли тебе пограбували, при поверненні додому обов'язково розкажи про все батькам або родичам, а по приїзду міліції – працівникам міліції, звертаючи увагу на найменші подробиці при описі злочинця(ців).

0-800-500-335

Деякі прийоми запобігання зґвалтуванню незнайомцями

Статистика свідчить, що більшість зґвалтувань має місце в травні – вересні у вечірній час (хоча у великих містах пік зґвалтувань може припадати й на вересень – жовтень). Місцем здійснення злочину приблизно в одній третині випадків є квартира, в інших – парки, сквери, горища, підвали, ліфти, покинуті будинки. Було б зовсім невірним стверджувати, що жертви злочинців завжди самі провокують ґвалтівників. Водночас легковажна поведінка жертв (розпивання спиртних напоїв із майбутнім ґвалтівником, поїздки з малознайомими людьми в безлюдні місця, на квартиру, дачу) приблизно у двох третинах зареєстрованих випадків зґвалтувань призводила до скоєння цього злочину.

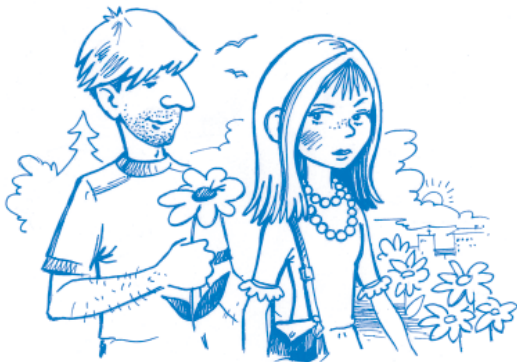
Отже, щоб запобігти зґвалтуванню,

національна «гаряча лінія» із питань
запобігання насильству та захисту прав дітей

намагайся не виходити пізно ввечері на вулицю.

Під час прогулянок наодинці (особливо у вечірній час) тримай у руках предмет, який можна буде використати як знаряддя для відвернення нападу (балончик з аерозолем, ключі від квартири, парасольку).

Не довіряй незнайомцям, не розпочинай із ними розмову. Якщо розмова вже розпочалася, прояви пильність і, відповідаючи на запитання, залишайся на достатній відстані від незнайомої людини.

Якщо на тебе напали

Оціни правильно ситуацію та власні можливості дати опір нападнику. Тобі може допомогти гучний крик, посилення на венеричну хворобу, імітація нудоти та нарешті активний фізичний опір. Реалізуючи своє право на необхідну оборону, ти можеш скористатися будь-яким предметом для завдання ґвалтівнику ударів. Однак варто врахувати: якщо ти не майстер із бойових мистецтв, то будь-який опір озброєному ґвалтівникові чинити нерозумно, ти можеш одержати тілесні ушкодження, які можуть призвести до смертельного наслідку. Намагайся привернути увагу людей, якщо це можливо. Якщо ж ні – спробуй вступити зі злочинцем у переговори, притупити його пильність, щоб утекти.

Обов'язково звернися за допомогою до рідних, друзів, сусідів. У жодному разі

не залишайся на самоті, особливо в перші години після злочинного зазіхання.

Щоб не стати об'єктом злочину під час користування Інтернетом

Не надавай ніякої особистої інформації (ім'я, вік, адресу, номер телефону, номер школи, місце роботи батьків) без згоди батьків.

Ніколи не погоджуйся зустрічатися з тим, з ким познайомився в Інтернеті, без

попередньої згоди батьків. Якщо вони дозволили, то це має бути людне місце.

Ніколи не висилай своє фото людині, з якою познайомився через Інтернет, не порадившись із батьками.

Не відповідай на листи чи прохання, які викликають почуття дискомфорту або сорому.

Насильство в сім'ї

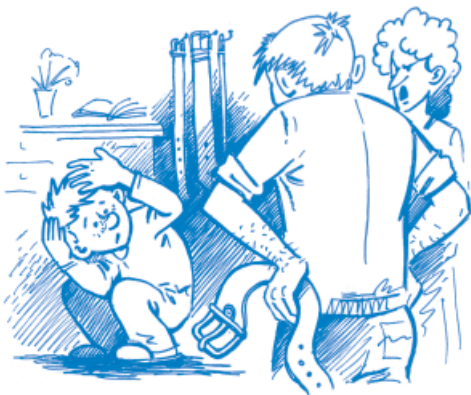
Насильство в сім'ї – це, якщо тебе:

- ▶ б'ють;
- ▶ штовхають;
- ▶ позбавляють їжі;
- ▶ принижують;
- ▶ ображають;
- ▶ примушують до сексуальних стосунків.

Про випадки вчинення відносно тебе насильства твоїми близькими, родичами обов'язково розкажи своєму класному керівникові. Він знає, куди звернутися.

Якщо внаслідок насильства в сім'ї тобі заподіяли тілесні ушкодження (синці, гематоми, переломи тощо), знай, що за вчинення таких дій передбачена кримінальна відповідальність залежно від ступеня їх тяжкості.

Крім цього, за вчинення насильства в сім'ї передбачена адміністративна відповідальність за статтю 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

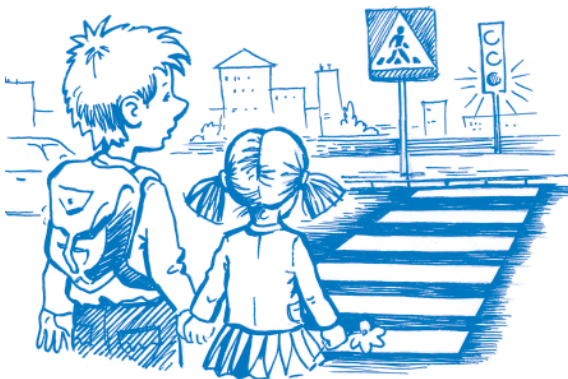

Щоб не стати жертвою дорожньо-транспортної пригоди

На вулиці будь уважним та обережним.

Переходь проїзну частину дороги тільки на зелений сигнал світлофора або на визначеному пішохідному переході.

Пам'ятай, що автомобіль по вулицях міста не завжди рухається зі швидкістю 60 км/год.

Не стій поряд з автомобілем, що зупинився, це небезпечно.

Наркоманія у підлітковому середовищі

Проблема наркоманії в останній час стала дуже актуальною. І особливо турбує те, що наркоманія зустрічається серед молоді і нерідко серед неповнолітніх.

Що робить можливим існування в нашій країні такого явища? Безперечно, що в більшості випадків воно обумовлене схильністю певної частини нашої молоді до наслідування «дурного прикладу».

Вживання наркотичних речовин найчастіше починається з «цікавості», після порад та умовлянь когось із знайомих «спробувати». Відмова викликає насмішки та докори більш бувалих товаришів, звинувачення, що тобі бракує мужності. З міркувань хибної гордості, подавляю-

чи у собі природне для людини почуття самозбереження, підліток, не наділений в достатній мірі вольовими якостями, приймає наркотик, що в перший раз уже виявляється роковим.

При отруєнні наркотичними препаратами кора головного мозку потерпає від незворотних змін.

Кожен вид наркотиків викликає порушення свідомості різного типу та гли-

бини: від «звуження» сприйняття реальності до різного ступеня запаморочення. У молодих людей із незрілою нервовою системою дуже часто виникають глибокі порушення свідомості, які визначаються спеціалістами як «сутінкові». У такому стані людина неспроможна усвідомлювати, що вона робить. Рухи людини в такому стані є, так би мовити, механічними, людина зовсім не орієнтується в навколишньому середовищі. Нещасні випадки в такому стані трапляються майже завжди.

Довге вживання наркотичних речовин руйнує все гарне в людині, робить її здатною на будь-який аморальний вчинок. Рано чи пізно визнання трагічності свого стану, зламаності долі змушують скоювати аморальні, з погляду нормальної людини, вчинки – втягувати в тенета нові жертви, пропагуючи хибні переваги

наркотиків. Типова логіка наркомана, який вчиняє так: «Чому я один повинен гинути? Чим інші кращі за мене?». І що найжахливіше – не завжди вдається своєчасно ізолювати від суспільства таких людей та вберегти від їх пагубного впливу наївних підлітків, здатних повірити в грубу брехню.

Другою, не менш важливою причиною, яка змушує декого пропагувати «переваги» наркотиків, є бажання нажитися.

Нерідко з підлітками намагаються познайомитись такі-собі «добрі люди», переконуючи їх прийняти в дар певну кількість наркотичної речовини. І, якщо знаходиться бажаючий приймати подібні подарунки, вони безкоштовно забезпечують його наркотиками, однак, тільки до того часу, поки в підлітка не з'являється залежність від наркотиків. Ось

тоді, знаючи, що жертві нікуди подітися, вони з великим прибутком окупають витрати на «дружні» подарунки.

Дуже часто, навіть після одноразового прийому наркотиків, не кажучи вже про тривалий прийом, спостерігаються явища, які лікарями називаються терміном «психози». У такому стані людина відчуває страх, передчуття близької смерті, людині здається, що їй щось погрожує, за нею женуться вбивці. Заспокоїти людину та пояснити їй будь-що неможливо, оскільки навіть близьких людей хворий сприймає як ворогів та переслідувачів.

Немає такого внутрішнього органу або системи в людському організмі, які б не страждали та не руйнувались від дії наркотиків. Передчасне старіння, передчасна смерть – неминучий результат дії наркотичної отрути на людський організм.

Чим молодшим є наркоман - новачок, тим згубніший вплив наркотику на його організм, тим скоріше наступає старіння.

Будь-який наркоман веде протиправний спосіб життя. Він, деградуєчи морально та соціально, як правило, здатен на скоєння злочину, щоб за всяку ціну дістати ті чи інші препарати.

У зв'язку із цим передбачена адміністративно-кримінальна відповідальність за вживання, зберігання, перевезення, розповсюдження наркотиків. Покарання за ці дії є максимально суворим, а кримінальну відповідальність несуть особи з 14-річного віку.

До осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних речовин, застосовуються заходи впливу на загальних підставах.

За правопорушення, скоєні неповнолітніми до 16 років, несуть відповідальність батьки або особи, які їх замінюють.

Не зроби першого кроку до безодні.

Втягування неповнолітніх у злочинну та іншу протиправну діяльність дорослими особами

Одним із найбільш серйозних факторів, які сприяють злочинним проявам серед неповнолітніх, формуванню антигромадських груп підлітків, реалізації їх протиправного наміру, є вплив підбурювачів та організаторів серед дорослих осіб, як правило, які ведуть аморальний або злочинний спосіб життя.

Вони здійснюють руйнівний вплив на психологію неповнолітніх, прагнуть перетворити їх у слухняних виконавців своєї волі. Багато з них, підбурюючи підлітків до скоєння злочинів і схиляючи до іншої протиправної діяльності, самі прагнуть залишатися в стороні та уникнути кримінальної відповідальності.

Тому втягування дітей та підлітків у скоєння деяких антигромадських вчинків кваліфікується законодавством як злочин.

За втягування неповнолітніх у злочинну діяльність, у пияцтво, у заняття проституцією, жебракуванням, азартними іграми Кримінальним кодексом України передбачена відповідальність. Такі вчинки караються позбавленням волі терміном до 10-ти років (Ст. 304 Кримінального кодексу України).

Запам'ятай!

Дорослі кримінальні особи, втягуючи неповнолітніх у злочинну або іншу антигромадську діяльність, як правило, здійснюють фізичне насильство або психологічний вплив шляхом таких дій:

1. Переконання (про можливість без покарання здійснити злочин, отримання певних благ, утіх, про романтизм та героїзм антигромадської, злочинної поведінки та ін.).

2. Залякування (погроза нанесення побоїв, розголошення відомостей, що порочать особу, позбавлення певних благ та ін.).

3. Підкупу (надання матеріальної винагороди, надання певних благ, стану та ін.).

4. Обману (надання неправдивої інформації, створення вдаваних ілюзій та уявлень).

5. Збудження почуття помсти (стимуляція фізичної та духовної розправи та ін.).

6. Збудження заздрості або інших почуттів (переконавання отримати або придбати певну річ, зайняти престижне місце в групі та ін.).

7. Обіцянка придбати або продати крадене, надання порад про місце та спосіб скоєння або приховування слідів злочину, розпивання спиртних напоїв із неповнолітніми з метою полегшення схиляння їх до скоєння злочину тощо.

Втягуванням неповнолітніх у пияцтво, за яке передбачене кримінальне покарання, визнаються дії дорослого, які виражаються в неодноразовому спільному вживанні з неповнолітніми спиртних напоїв, придбанні для них таких напоїв. Однак негативні наслідки можуть наступати також при непомірному одноразовому вживанні спиртних напоїв із неповнолітньою особою(ами), у результаті чого вони скоюють тяжкі злочини.

Нерідко в результаті споживання дорослим неповнолітнього наступають тяжкі наслідки для останніх (отруєння, розлад нервової системи та ін.).

Втрату взаєморозуміння з батьками, зв'язків із позитивною групою своїх однолітків підлітки сприймають як «нехтування», а тому часто намагаються її подолати шляхом отримання схвалення або захисту, іноді тільки уявного, від осіб старшого віку, які нерідко мають антигромадську поведінку.

Негативний вплив дорослих часто проявляється в підлітків у грубості, неслухняності, курінні, уживанні алкоголю, наркотичних або сильнодіючих речовин.

Дорослі організатори та підбурювачі злочинів неповнолітніх, використовуючи відсутність контролю, примітивність потреб та інтересів підлітків, установлюють із ними первинні контакти,

після чого, за допомогою спільного розпивання спиртних напоїв та участі в протиправних заняттях, ці стосунки розвивають та зміцнюють.

Наслідки, які наступають, руйнування особистості підлітків, дають привід віднести ці дії до злочинів, які представляють підвищену громадську небезпеку.

Будь вдумливим і обережним! Не дозволяй привести тебе до лави підсудних!

Коли твої батьки поїхали на заробітки за кордон, візьми відповідальність за своє життя

Про те, що твої батьки працюють за кордоном, повинен знати твій класний керівник та найближчі родичі. Не розкажуй стороннім людям про те, що твоїх батьків немає поруч. Не вихваляйся подарунками або грошима, що надсилають чи привозять тобі батьки.

Якщо тобі запропонують стати фото-моделлю, знятися у фільмі або рекламі чи провести час у товаристві незнайомих людей, будь обережним, за цим може приховуватися втягнення до проституції або використання в порнографії.

Якщо тобі запропонують передати за винагороду пакунок із невідомим тобі вмістом, так само будь обережним, оскільки за цим може приховуватися втягнення до розповсюдження наркотиків або інших протиправних речей.

Завжди май при собі номери телефонів твоїх батьків та дорослого, якому довіряєш. Завжди розповідай батькам про свої проблеми, коли вони телефонують.

Якщо ти почуваєшся самотнім/ньою й тобі треба вирішити складну проблему, ти завжди можеш звернутися за допомогою до класного керівника, психолога або вчителя, якому ти довіряєш.

Завжди май при собі телефони класного керівника, служби у справах неповнолітніх, дільничного міліціонера, телефону довіри та звертайся до них у випадках небезпеки або порушення твоїх прав.

Якщо ти користуєшся мобільним телефоном, запам'ятай ці номери термінової допомоги в надзвичайних ситуаціях (для всіх мобільних операторів безкоштовно на території України).

0-800-500-335

- ▶ **112** – номер для дзвінків у надзвичайних ситуаціях (з'єднання з пожежною охороною, міліцією, швидкою медичною допомогою)
- ▶ **101** – пожежна охорона
- ▶ **102** – міліція
- ▶ **103** – швидка медична допомога
- ▶ **104** – служба газу

Не стань «живим товаром» для торгівців дітьми

На жаль, у сучасному світі все ще існує рабство й торгівля людьми. Злочинці використовують дорослих жінок та чоловіків, дітей, літніх людей для експлуатації та отримання незаконного прибутку. Вони обманюють людей, пропонують їм гарний заробіток і хороші умови, щоб вивезти людину в інше село, місто або країну, а потім примусити її заробляти для них гроші. Оскільки люди-

ні погрожують, б'ють або примушують до вживання алкоголю чи наркотиків, вона вимушена підкорятися й займатися проституцією, працювати на важких неоплачуваних роботах (на будівництві, у сільському господарстві тощо). Крім того, злочинці часто використовують дітей для жебрацтва, залучення в кримінальну діяльність чи примусове вилучення органів людини.

Обережно! Усе частіше трапляються випадки, коли людей заманюють у тенета рабства добрі знайомі, друзі й навіть родичі. Вони можуть знати про твої проблеми й бажання (потрібні гроші, непорозуміння з батьками чи однолітками, бажання побачити світ тощо) і використовувати це, щоб схилити тебе поїхати заробити гроші, відпочити, по-вчитися або оздоровитися в іншому місті, державі.

Для того, щоб не стати жертвою торгівців людьми:

- ▶ Не погоджуйся на пропозиції поїхати до іншого регіону або країни, не порадившись із батьками або іншими дорослими, яким ти довіряєш.

- ▶ Пильнуй, коли тебе просять або нікому не казати про поїздку, або запросити в поїздку декількох твоїх однолітків, але так, щоб їх батьки й інші дорослі про це не знали.

- ▶ Не варто слухатися злочинців, які пропонують нічого не казати батькам, а «просто взяти з дому речі й документи, поїхати попрацювати й зробити всім величезний сюрприз, повернувшись додому з купою грошей». Майже завжди такі поїздки закінчуються знущаннями й насильством, а знайти людину, яка не сказала, куди їде, дуже важко й потребує багато часу.
- ▶ Якщо все ж таки ти вважаєш за доречне прийняти таку пропозицію, обов'язково залиш інформацію про те, куди і з ким ти їдеш, людині, якій довіряєш. Запиши всю відому тобі інформацію про поїздку (адреси майбутнього місця проживання, роботи або навчання, номери телефонів, імена та прізвища всіх осіб, які допомагають тобі поїхати або зустрічати-

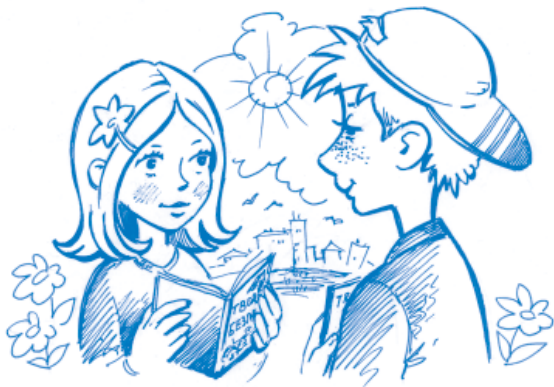
муть у місті прибуття, тощо) і залиш ці відомості людині, якій довіряєш.

- ▶ Цій же людині варто залишити копії документів, які ти братимеш із собою (свідоцтво про народження, паспорт або проїзний документ дитини тощо), та твоє фото.
- ▶ Домовся про регулярний зв'язок із цією людиною (наприклад, ти телефонуватимеш їй раз на 3 дні) і кодову фразу, яка допоможе їй зрозуміти, що в тебе виникли проблеми. Наприклад, якщо твої телефонні розмови слухають злочинці, ти можеш запитати «Як справи у Сашка?» (наче це про вашого спільного знайомого), і людина зрозуміє, що треба звертатись до батьків і міліції, адже з тобою сталося лихо.
- ▶ Якщо ти їдеш до іншої країни, знання декількох фраз мовою цієї країни

може стати в нагоді. Зокрема, варто вміти сказати «Мене звать...», «Я приїхав з України», «Допоможіть мені», «Мені потрібно дістатися до поліції (або посольства України)». Англійську мову розуміють у багатьох країнах світу, тому варто завчити ці фрази англійською мовою «My name is...», «I came from Ukraine», «Help me», «I need to get to police (or Embassy of Ukraine)».

- ▶ **Обов'язково дізнайся, візьми із собою та вивчи напам'ять номери телефонів організацій, які зможуть тобі допомогти, якщо трапиться лихо. Це може бути посольство чи консульство України в державі, куди ти їдеш, телефони міжнародних чи інших організацій, які допомагають дітям. Із-за кордону також можна зателефонувати на українську гарячу лінію із протидії торгівлі людьми: +380 44 205 37 36.**

Тобі ще не виповнилося 18 років, а ти працюєш або хочеш працювати

З якого віку можуть працювати діти?

Вік, з якого допускається прийняття на роботу, – 16 років. Якщо дитині 14–15 років, на роботу можливо влаштуватися лише за наявності письмової згоди одного з батьків або осіб, які їх замінюють. Робота повинна виконуватися ТІЛЬКИ у вільний час.

Якщо тобі не виповнилося 16 років і при прийнятті на роботу від тебе не вимагають дозволу батьків на працевлаштування – така праця є незаконною, а тому твої права можуть порушуватися.

Скільки годин ти маєш право працювати?

Згідно із законодавством України про працю, години праці для неповнолітніх є скороченими. Робочий час не повинен

перевищувати:

- ▶ 36 годин на тиждень, якщо тобі від 16 до 18 років
- ▶ 24 години на тиждень, якщо тобі від 15 до 16 років

У такому режимі ти маєш право працювати під час канікул.

Якщо ти працюєш протягом навчального року, у вільний від навчання час, твій робочий день не повинен перевищувати:

- ▶ 18 годин на тиждень, якщо тобі від 16 до 18 років
- ▶ 12 годин на тиждень, якщо тобі від 14 до 15 років

Чи маєш ти право на відпустку?

Діти мають право на щорічну відпустку тривалістю 31 календарний день у зручній для них час. У перший рік роботи відпустка може бути надана через 6 місяців безперервної роботи на підприємстві.

Чи маєш ти право на додаткову відпустку з навчальною метою?

Діти мають право на додаткову оплачувану відпустку, яка надається з навчальною метою для складання екзаменаційних сесій та державних іспитів.

Які роботи працедавець не має права доручати тобі?

Використання праці дітей на тяжких роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці, а також залучення до роботи у вихідні дні, виконання надурочних робіт і робіт у нічний час заборонено законодавством України.

Твоя безпека

Видання підготували

Запорожцев А.В.,
заступник начальника Департаменту громадської безпеки
– начальник управління дільничних інспекторів міліції
Міністерства внутрішніх справ України;

Брижик В.О.,
начальник відділу Департаменту громадської безпеки
Міністерства внутрішніх справ України;

Руденко Т.Є.,
національний менеджер проєктів
Координатора проєктів ОБСЄ в Україні.

Редактор – Ірина Огієнко.
Художник – Наталія Кущ-Батюк.

Підписано до друку 16.11.2009. Формат 60x84/32.
Папір кредований. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 1,51. Обл.вид. арк. 1,63.
Наклад – 30 000 прим.

Видавець – ТОВ «К.І.С.»,
а/с 1 Київ-80 04080, тел. (44) 462-5269

Друк – ТОВ «ВПК «Експрес-поліграф»,
вул. Фрунзе, 47б, м.Київ